

Temanotat Jemen

**Sikkerhet og humanitære forhold i
Sana´a og Aden mars - juni 2015**

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både åpne og anonyme kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder.

Informasjonen som blir lagt fram i rapportene og temanotatene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos rapporter og temanotater er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

© Landinfo 2015

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgata 33 A

Postboks 8108 Dep

N-0032 Oslo

Tel: 23 30 94 70

E-post: landinfo@landinfo.no

www.landinfo.no

SUMMARY

Since March 2015 a Saudi-led coalition has carried out extensive bombing against the al-Houthi movement in Yemen.

Meanwhile, the violent conflict on the ground between the Houthi movement and groups supporting the Yemeni president has become increasingly widespread and intense. The bombing and fighting on the ground has major consequences for the civilian population access to humanitarian aid such as water, food, shelter and medical assistance.

SAMMENDRAG

I mars 2015 startet en saudiarabisk ledet koalisjon en omfattende bombing av al-Houthi bevegelsen i Jemen. Samtidig økte den voldelige konflikten på bakken mellom al-Houthi bevegelsen og grupper som støtter den jemenittiske presidenten. Bombing og kamper på bakken har fått store konsekvenser for sivilbefolkningens adgang til humanitær hjelp som vann, mat, ly og medisinsk hjelp.

INNHold

1. Innledning	5
2. Antall drepte, skadde og internt fordrevne på landsbasis	6
3. Humanitær situasjon på landsbasis	6
4. Sana'a	7
4.1 Bombemål.....	8
4.2 Antall sivile drepte, skadde og internt fordrevne.....	9
4.3 Humanitær situasjon.....	9
5. Aden	9
5.1 Bombemål.....	9
5.2 Antall sivile drepte, skadde og internt fordrevne.....	10
5.3 Humanitær situasjon.....	11
6. Flukt til Afrikas Horn	11
7. Referanser	12

1. INNLEDNING

Temanotatet omhandler den sikkerhetsmessige og den humanitære situasjonen i Jemen, og særlig i Sana'a og Aden i tidsperioden mars til juni 2015. Notatet er basert på nyheter publisert i internasjonale medier i samme periode. Notatet gir derfor kun begrenset innblikk i den vanskelige og komplekse situasjonen i Jemen. Notatet tar kort for seg den humanitære situasjonen generelt som følge av bombing og krigshandlinger på bakken. Deretter omtales situasjonen i hovedstaden Sana'a og landets nest største by Aden.

Den 26. mars 2015 innledet Saudi-Arabia og åtte andre arabiske stater¹ oppfattende luftangrep mot al-Houthi-bevegelsen og deres allierte² i Jemen. Hensikten var å svekke bevegelsens militære fremgang på bakken og gjeninnsette president Abd Rabbo Mansour Hadi som bor i eksil i Saudi-Arabia (PressTV 2015: Al-Batati & Fahim 2015). Houthi-bevegelsens erobring av Sana'a og andre områder etter september 2014 hadde endret det politiske landskapet i Jemen på dramatisk vis. Og det styrket saudiarabiske myndigheters frykt for at shia-muslimer³ skulle ta kontroll over hele landet og føre Jemen inn under Irans innflytelsessfære (AP 2015b).

Saudiske myndigheter innførte også blokade på import av varer og tjenester til Jemen. De internasjonale flyplassene i Sana'a, Taiz og Aden ble stengt og havnene i Hodeida og Aden blokkert for å hindre forsyninger til al-Houthi-bevegelsen fra Iran. Det betyr at livsviktig import av mat, medisiner og drivstoff som landet og befolkningen er avhengig av for det meste har stoppet opp. Internasjonale hjelpeorganisasjoner i Jemen og andre aktører har uttrykt dyp bekymring over restriksjonene, og gjentatte ganger bedt om at forsyninger tillates å komme inn i landet (Fakih 2015; The Guardian 2015; Samaan, Loveluck & Sherlock 2015). Men kun et fåtall hjelpesendinger har hittil sluppet igjennom blokaden (Stephens 2015; Kasinof 2015).

Den saudiledede koalisjonen har siden mars nesten daglig bombet al-Houthi-stillinger, våpenlagre, militær infrastruktur og offentlige bygninger i Sana'a og andre områder hvor bevegelsen har kontroll.⁴ Kampene på bakken har fortsatt med uforminsket styrke fra alle parter rundt i landet, særlig i Aden, byen Taiz, og deler av Ibb, al-Dahle, al-Bayda og Abyan (Asharq al-Awsat 2015; PressTV 2015: Al-Batati & Fahim 2015). Al-Houthi-bevegelsen har svart på bombeangrepene med flere ganger å angripe saudiske grensebyer (BBC 2015a; Jerusalem Post 2015a; Yemen Times 2015a).

Det er varslet konsultasjoner mellom Jemens internasjonalt anerkjente regjering og Houthi-bevegelsen i Genève i midten av juni. Det skal ikke være snakk om reelle forhandlinger, og ingen politisk løsning skal så langt være i sikte (National Yemen 2015; Asharq al-Awsat 2015).

¹ Foruten Saudi-Arabia består koalisjonen av Bahrain, UAE, Kuwait, Qatar, Jordan, Sudan, Egypt og Marokko.

² Stammeføderasjonen Bakil, deler av stammeføderasjonen Hashid og deler av sikkerhetsstyrkene som støtter tidligere president Ali Abdullah Saleh.

³ Flertallet av den jemenittiske befolkningen er sunni-muslimer. Shia-muslimene antas å utgjøre 40-45 prosent av befolkningen.

⁴ Al-Houthi bevegelsen har de facto kontroll i provinsene Saada, deler av al Jawf, Hajjah, Hodeida, Amran, al-Mahwit, Raymah og Sana'a, og har også innflytelse i den shia-dominerte provinsen Dhamar.

2. ANTALL DREPTE, SKADDE OG INTERNT FORDREVNE PÅ LANDSBASIS

Ifølge en oppdatering 8. juni i avisen The Guardian (2015), basert på estimater fra FN, var 1976 mennesker registrert drept som følge av konflikten siden slutten av mars. 8034 mennesker var registrert skadet som følge av konflikten. Omtrent en million har flyktet fra sine hjem.

Tall over drepte, skadde og internt fordrevne har økt raskt i løpet av tiden krigshandlingene har pågått. Forholdene i Jemen tatt i betraktning synes det rimelig å anta at de reelle tallene over drepte og skadde er høyere enn oppgitte tall.

Nedenfor følger noen eksempler på tall som har blitt publisert i internasjonale medier.

Al-Monitor meldte 22. april at 944 ble drept og 3487 skadd mellom 26. mars og 17. april (al-Deen 2015). Ifølge al-Batati & Fahim (2015), som siterte FN-kilder, ble mer enn 1000 mennesker drept den første måneden, hvorav minst 500 skal ha vært sivile. Av disse skal flere hundre ha blitt drept i Aden. Anadolu Agency (2015) opplyste at 944 mennesker ble drept og mer enn 3000 skadet i tidsrommet 26. mars-21. april. Og i en uttalelse fra Amnesty, som ble offentliggjort 24. april, hadde mer enn 550 sivile blitt drept som følge av bombing i løpet av de fire første ukene. Av disse var mer enn 100 barn. Amnesty oppga FN som kilde for tallene. Amnesty opplyste videre at organisasjonen selv hadde undersøkt åtte bombetokter i fem tett befolkede områder i henholdsvis Saada, Sana'a Hodeida, Hajjah og Ibb. Undersøkelsene viste at minst 139 mennesker, hvorav minst 97 var sivile og 33 var barn ble drept av bombeangrepene. 460 personer ble skadet, hvorav minst 157 var sivile (Amnesty 2015b).

I mai offentliggjorde WHO (2015a) en oversikt over antallet drepte og skadde på landsbasis, totalt og pr provins i tidsrommet 19. mars - 13. mai. Ifølge oversikten var det da til sammen registrert 9150 drepte og skadde. Av disse var 1820 drept. Av det totale antallet drepte og skadde var 199 kvinner, hvorav 67 var drept. Det totale antallet drepte og skadde barn var 328, hvorav 103 barn drept. Oversikten var etter det opplyste basert på tall fra helseinstitusjoner i Jemen.

Når det gjelder internt fordrevne har tallene økt fra slutten av mars til begynnelsen av juni. Pr. 31. mai skal omtrent en million mennesker være internt fordrevet (OCHA 2015a). FN hevdet tidligere i mai måned at inntil en halv million mennesker på landsbasis hadde flyktet fra sine hjem (AFP 2015). OCHA (2015b) publiserte 22. mai en oversikt som viste at tilsammen 545 719 har blitt internt fordrevet siden mars.

3. HUMANITÆR SITUASJON PÅ LANDSBASIS

Ifølge WHO (2015b) var 19 av Jemens 22 provinser berørt av den voldelige konflikten pr. mai 2015. Det ble videre opplyst at mer enn 300 000 mennesker var internt fordrevet etter at bombingene startet i slutten av mars. Nesten 15,9 millioner mennesker (Jemen har en befolkning på ca. 25 millioner) trengte en eller annen form

for humanitær hjelp. Mer enn 7,5 millioner mennesker ble vurdert å trenge helsetjenester.

Disse tallene ble oppjustert i en artikkel datert 5. juni i den britiske avisen The Guardian. Avisen, som viste til antatte estimater oppgitt fra kilder i FN, opplyste at 20 millioner jemenitter trengte hjelp til å skaffe seg rent vann, mat og medisinsk hjelp. Omtrent en million hadde, av ulike årsaker, blitt internt fordrevet siden slutten av mars, og 12 millioner antas å ha blitt rammet av usikkerhet knyttet til mat.

Mangel på drivstoff er spesielt kritisk. Jemen har en av verdens minste vannforekomster, og uten drivstoff er det umulig å pumpe vann til befolkningen. Mange sykehus og helsestasjoner er stengt eller har redusert aktiviteten fordi generatorene ikke har drivstoff. I tillegg kommer mangel på medisiner, annet nødvendig medisinsk utstyr og helsearbeidere.

Den saudi-ledede koalisjonen har bombet vital infrastruktur som flyplasser, veier, havner og vannforsyning. Skoler, sykehus, universiteter, moskeer, varehus, bensinstasjoner, fabrikker, telefonnett og elektrisitetsverk er skadet eller ødelagt. I tillegg har kampene på bakken forårsaket enorme ødeleggelser.

Krigen har også fått konsekvenser for barns skolegang. I en artikkel i Foreign Policy av 11. juni opplyses det at 3600 skoler rundt i landet har stengt av sikkerhetsgrunner, og at omtrent 1 850 000 barn ikke får avlagt eksamen (Wille 2015). I en artikkel publisert 4. juni på nettstedet al-Araby (2015) vises det til at mer enn én million jemenittiske barn har fått avbrutt skolegangen. I noen av de hardest rammede delene av landet, som hovedstaden Sana'a og provinsene Aden, Abyan og Saada har undervisningssystemet stoppet helt opp. I andre provinser har undervisningen delvis stoppet. Årsakene til at skolene har blitt stengt er flere og varierer fra sted til sted. Noen ble stengt som følge av luftangrepene, andre fordi de ble angrepet, ødelagt eller okkupert av en av de stridende partene som sloss på bakken. Andre skolebygninger fungerer som mottak for internt fordrevne i flere provinser. Al-Araby, som viser til en rapport fra det jemenittiske undervisningsdepartementet, opplyste videre at 2774 skoler er midlertidig stengt som følge av krigen. Disse utgjør 16,4 prosent av skolene i Jemen. Ifølge den samme rapporten går 1,2 millioner barn på disse skolene, som utgjør 21,3 prosent av skoleelevene i Jemen. I tillegg skal antallet helt eller delvis ødelagte skolebygg være mer enn 81.

FN, hjelpeorganisasjoner i Jemen og andre aktører har gjentatte ganger oppfordret de stridende parter om å beskytte sivile. FNs generalsekretær har minnet om at angrep på sivile og sivil infrastruktur, inkludert sykehus, lagre for hjelpesendinger og FN-bygninger er brudd på internasjonal humanitær rett (UN 2015). Flere kilder har også pekt på at alle stridende parter synes å ha brutt internasjonal humanitær lov i sin krigføring. Amnesty har oppfordret til at mulige brudd blir etterforsket og straffeforfulgt (UN 2015; Amnesty 2015a; Amnesty 2015b).

4. SANA'A

Den militante al-Houthi bevegelsen inntok hovedstaden Sana'a 21. september 2014. Bevegelsen hadde relativt sett få problemer med å få kontroll over Sana'a. Sikkerhetstyrkene gikk i oppløsning og forsvant, og erkefiender som general Ali

Mohsen og ledere i den mektige al-Ahmar familien og al-Islah partiet flyktet. Sana'a er dessuten et av Houthienes kjerneområder fra gammelt av.

Forsøkene på å forhandle frem en politisk løsning med president Hadi og hans regjering strandet. I januar 2015 angrep Houthi-bevegelsen presidentpalasset og president Hadis private bolig, og presidenten og statsministeren gikk av. I februar kunngjorde Houthi-bevegelsen at de hadde oppløst parlamentet og innsatt et presidentråd som skulle styre landet. President Hadi flyktet sørover til Aden etter å ha unnsuppet flere uker i husarrest, og en rekke land stengte sine ambassader på grunn av en forverret sikkerhetssituasjon. Etter at bombingene startet i slutten av mars ble et stort antall diplomater, FN-medarbeidere, utenlandsk helsepersonell, hjelpearbeidere og annet viktig nøkkelpersonell raskt evakuert fra Sana'a og Aden (Jerusalem Post 2015b).

4.1 BOMBEMÅL

Siden luft-angrepene startet i slutten av mars måned har deler av Sana'a⁵ blitt utsatt for intense, nesten daglige bombeangrep. Identifiserbare Houthi-militære styrker og konvoier, militær infrastruktur, flyvåpenet, våpen- og ammunisjonslagre, politistasjoner, flere offentlige bygninger og Sana'a internasjonale flyplass har blitt bombet. Også presidentpalasset har blitt bombet (Al-Batati & Fahim 2015). Boligområder har blitt rammet direkte og indirekte og sivile har mistet livet eller blitt skadd. Ifølge Fakih (2015) har de fleste sivile ofrene, inkludert mange barn, blitt skadet av splinter som følge av bombeangrep. Et ukjent antall sivile har derfor enten søkt tilflukt i andre deler av byen, flyktet til naboproinsen Amran eller andre steder i Jemen hvor de har familie og slekt.

I internasjonal presse og på sosiale medier meldes det så å si daglig om nye angrep. Et eksempel er fra 6. juni hvor minst 45 mennesker, 20 sivile og 25 soldater, skal ha blitt drept da koalisjonen bombet et militært hovedkvarter i Tahrir-området sentralt i Sana'a. Flere bolighus ble ødelagt og mer enn 100 ble opplyst å være skadet. Militærbasen Jumanieh øst for Sana'a og et våpenlager ved Nahdain sør for byen ble også bombet samme dag. Koalisjonens angrep skjedde dagen etter at al-Houthi bevegelsen hadde skutt en scud rakett mot saudisk territorium og to dager etter at fire saudiske soldater var blitt drept i et annet angrep (OCHA 2015a).

Et annet eksempel er AFP (2015b) som i mai opplyste at mange sivile hadde flyktet fra distriktene Noqum og Fajj Attan til andre deler av byen etter bombing av våpenlagre. Noen søkte ly hos slektninger, andre måtte klare seg som best de kunne der det var mulig å finne ly. PressTV(2015a) meldte i slutten av april at Qa'a-distriktet i hovedstaden var bombet og at ødeleggelsene var omfattende. Saudiske fly hadde sluppet flyveblad til befolkningen i forbindelse med bombingene.

Al-Qaida i Jemen har også lyktes i å utføre terrorangrep i Sana'a. Minst 142 ble drept og 351 skadet etter at tre selvmordsbombere slo til mot Badr-moskeen sør i Sana'a og Hashoosh- moskeen nord i byen (PressTV 2015b).

⁵ Sana'a har omtrent to millioner innbyggere. Byen har hatt en sterk befolkningstilvekst de siste tiårene, og folk fra hele landet er bosatt i byen. De siste årene har et forholdsvis stort antall internt fordrevne fra de nordlige provinsene Hajjah, Saada og Amran søkt tilflukt i byen.

4.2 ANTALL SIVILE DREPTE, SKADDE OG INTERNT FORDREVNE

Ifølge en oversikt fra WHO (2015a) var det pr. 13. mai registrert totalt 223 drepte og 1037 skadde i Sana'a. Fem kvinner var drept og 45 skadet. 21 barn var drept og 93 skadet. Etter det har antallet drepte og skadde økt, men antallet er usikkert.

4.3 HUMANITÆR SITUASJON

For befolkningen i Sana'a har livsviktige varer og tjenester som vann, mat, medisiner, helsetjenester, elektrisitet og drivstoff blitt stadig vanskeligere å oppdrive. I Sana'a bruker mange generatorer for å skaffe elektrisitet og pumpe vann, men uten drivstoff kan disse ikke brukes. Ofte er generatorer eneste mulighet sykehus har for å skaffe elektrisitet. Sykehusene mangler også livsviktig forsyninger og opplever at pasienter, også de som ikke er skadet i krigshandlingene, dør som følge av mangel på elektrisitet, medisiner annet nødvendig utstyr. Mangel på helsepersonell er også et problem fordi utenlandske helsearbeidere har forlatt landet (Fakih 2015; Ukraine Today 2015).

Saudi-Arabia kontrollerer jemenittisk luftrom og Sana'a internasjonale flyplass er for det meste stengt for sivil lufttrafikk. Kun et lite antall transportfly og noen egne fly for FN-ansatte fått lov til å ta av og lande siden blokaden ble innført. Det ble gjort et unntak da ti sivile fly fikk tillatelse til å fly til Egypt og Jordan tidlig i juni.

5. ADEN

I Aden by⁶ og områdene rundt kjemper al-Houthi og deres allierte mot lokale militser og deler av sikkerhetsstyrkene som er lojale mot president Hadi.

Aden hadde før mars 2015 lenge hatt en ustabil og svært vanskelig sikkerhetssituasjon. Høsten 2014 var det en rekke store demonstrasjoner mot sikkerhetsstyrkene og for uavhengighet for Sør-Jemen. Al-Houthi bevegelsens erobring av Sana'a og de nordlige provinsene styrket kreftene i sør som ønsker uavhengighet. Separatister ser på dette som et ytterligere bevis på at sør ikke kan knyttet sin politiske fremtid til Nord-Jemen. Støtten til den fremforhandlede (og internasjonalt anerkjente) avtalen om føderalisme, som på forhånd var begrenset hos befolkningen i sør, skal i stor grad være forsvunnet. Sør-bevegelsen fremstår som styrket og politisk mer omforent enn tidligere (Alley 2014).

Aden ble for alvor trukket inn i konflikten i februar da president Abd Rabbo Mansour Hadi i mars flyktet fra Sana'a til byen og erklærte den for å være midlertidig hovedstad. Al-Houthi-bevegelsen avanserte sørover i landet, og voldsomme kamper brøt ut rundt Aden og i naboprovinsene mens den saudi-ledede koalisjonen bombet al-Houthi-bevegelsen for å hindre deres militære fremgang (al-Batati 2015).

5.1 BOMBEMÅL

Hele byen Aden beskrives i det internasjonale nyhetsbildet som en krigssone. Koalisjonen fortsetter å bombardere al-Houthi stillinger i byen fra luften og

⁶ Aden by har omtrent en million innbyggere.

krigsskip. For eksempel, i midten av mai publiserte UNITAR (2015) sammenlignende satellittbilder over Aden tatt i april og mai. Bildene viser betydelige materielle ødeleggelser på Masheek-halvøya, i havneområdet, på Aden internasjonale flyplass, politiets hovedkvarter og den offisielle offiserklubben.

AP (2015a) meldte 20. april at presidentens residens og flyplassen var blitt bombet. Den 19. mars ble det meldt at flyplassen var stengt etter voldsomme kamper mellom Al-Houthi og støttespillere av president Hadi og at i presidentens residens i distriktet Masheek ble bombet, angivelig av fly fra al-Houthi (PressTV 2015b; PressTV 2015c).

En rekke sivile områder i Aden har vært utsatt for intense bakkekamper. Nedenfor følger en del eksempler fra det internasjonale mediebildet på distrikter som er rammet av kamphandlinger.

National Yemen (2015) meldte om kamper i nærheten av flyplassen og bombing av al-Houthi stillinger ved Bir Ahmed nord for Aden. OCHA (2015a) meldte også i juni at lokale militser kjempet for å hindre at al-Houthi og deres allierte forsøk på å innta distriktene Mansoura, Dar Saad, Sheikh Othman og al-Buraiqa. Yemen Times (2015a) viste 5. juni til intense kamper mellom al-Houthi og lokale militser i distriktene Mansoura og Sheik Othman. Al-Haj (2015a) meldte i begynnelsen av mai at innbyggere i Tawahi-distriktet hadde flyktet etter å ha vært fanget i sine hjem i ukesvis. Avisen Xinhua (2015) opplyste også i begynnelsen av mai at det var kamper i Mu'alla-distriktet hvor al-Houthi bevegelsen forsøkte å få kontroll over havnen. Yemen Times (2015b) meldte i slutten av april at mange gater i byen var stengt, og at kamper i distriktene Tawahy, Khor Maksar, Mu'alla og Dar Saad medførte at innbyggerne var fanget i sine hjem. PressTV (2015a) meldte i slutten av april at saudiske fly hadde bombet al-Tayyib og at 70 prosent av området var lagt i grus. Minst fire personer skal ha blitt drept i angrepet. Det ble samtidig opplyst at saudiske fly hadde bombet distriktene Hamdan, Dhala og Arhab. Al-Haj (2015b) opplyste 25. april om kamphandlinger i distriktene Khor Maksar og Dar Saad. Amnesty (2015b) opplyste 24. april at distriktene Mu'alla og Mansoura ble bombet og beskytt. A-Batati (2015a) meldte 16. april om kamper i Khor Maksar og Crater.

5.2 ANTALL SIVILE DREPTE, SKADDE OG INTERNT FORDREVNE

Hvor mange mennesker som er drept eller skadet som følge av krigshandlinger i og rundt Aden siden mars er ikke kjent. Men nedenfor følger noen tall som nylig er publisert i internasjonale medier.

UNICEF (2015) opplyste i mai at 135 barn var blitt drept på landsbasis, mens 260 hadde blitt skadet. Nesten er tredjedel av dødsfall blant barn hadde skjedd i Aden. Ifølge en artikkel publisert i mai 2015 av den kristne nettsiden Christian Today var mer enn 600 mennesker til da drept i byen. Omtrent 3000 var skadet og mer enn 22 000 innbyggere hadde flyktet fra sine hjem (Woods 2015). Det engelskspråklige kinesiske nettstedet Xinhua (2015) opplyste i begynnelsen av mai at minst 195 mennesker var blitt drept og mer enn 1300 skadet i Aden siden kampene begynte i slutten av mars. Kilden til opplysningene ble oppgitt å være byens helsemyndigheter.

Ifølge OCHA (2015a) var 31 500 mennesker internt fordrevet i Aden pr. 31. mai 2015.

5.3 HUMANITÆR SITUASJON

Ut fra det internasjonale nyhetsbildet synes Aden å være den byen som er hardest rammet av kampene på bakken. BBC (2015b) beskrev i april Aden som en «spøkelsesby» hvor innbyggerne holdt seg innendørs av frykt og hvor alle normale funksjoner hadde opphørt. Intense gatekamper medførte stengte fluktveier, manglende forsyninger av nødvendige varer og tjenester, døde ble liggende i gatene og overfylte sykehus manglet medisiner, elektrisitet og personell. Det ble videre opplyst at Al-Houthi bevegelsen hadde okkupert sykehus og hindret transport av skadde ved å kapre ambulanser og kidnappe helsepersonell, samt plassert snikskyttere i sivile hus (Amnesty 2015b; Stephens 2015; Middle East Eye 2015a; Finn 2015). Samtidig bombarderte krigsskip fra koalisjonen gjentatte ganger havneområdet og al-Houthi stillinger i byen (Al-Haj 2015b; Stephens 2015; RT Ruptly 2015; Xinhua 2015).

FNs humanitære koordinator for Jemen advarte blant annet om at Aden ble herjet av "urban krigføring" og "ukontrollerbare militser" og at situasjonen var tilnærmet katastrofal (Samaan, Loveluck & Sherlock 2015). Det kristne nettstedet Christian Today siterte i mai et bønnebrev fra den anglikanske biskopen av Kypros og Gulfen som beskrev de generelle forholdene i Aden som forferdelige. Det var mangel på drivstoff som igjen betyr mangel på elektrisitet og telekommunikasjon. Bevegelsesfrihet rundt i byen var blitt svært vanskelig, og det var mangel på mat og penger. I bønnebrevet bemerket biskopen også at den lokale kirken og en klinikk knyttet til denne hadde fått materielle skader (Woods 2015).

Hjelpeorganisasjoner som fortsatt er til stede i Aden⁷ har gang på gang oppfordret til en pause i krigshandlingene slik at humanitær hjelp i form av mat, medisiner og drivstoff trygt kan bli brakt inn og fordelt til befolkningen (Xinhua 2015).

6. FLUKT TIL AFRIKAS HORN

Jemen har et stort antall somaliske flyktninger og migranter fra Afrikas Horn og mange, særlig somaliere, bor i Aden eller naboprovinsene i sør. En konsekvens av krigen i Aden er imidlertid at tusenvis av somaliske flyktninger og migranter fra Etiopia og Eritrea har flyktet tilbake til Afrikas Horn. Mange jemenitter har også flyktet samme vei, særlig til Djibouti. Ifølge Kasinof (2015) hadde omtrent 13 000 fra Jemen ankommet Djibouti i midten av mai. Det er også opplyst at FN gjør forberedelser i tilfelle tusenvis av jemenittiske flyktninger kommer til Somalia og søker beskyttelse (Samaan & Loveluck & Sherlock 2015).

⁷ For eksempel Internasjonale Røde Kors, Leger uten grenser, Verdens helseorganisasjon og Oxfam.

7. REFERANSER

Skriftlige kilder

- AFP (2015a, 7. juni). 45 dead in Saudi-led raids on Yemen capital. *Reliefweb*. Tilgjengelig via Reliefweb <http://reliefweb.int/report/yemen/45-dead-saudi-led-raids-yemen-capital> [lastet ned 11. juni 2015]
- AFP (2015b, 20. mai). Air raids on Yemen capital mount as scores displaced. *Gulf News*. Tilgjengelig fra <http://gulfnnews.com/news/gulf/yemen/air-raids-on-yemen-capital-mount-as-scores-displaced-1.1518969> [lastet ned 1. juni 2015]
- Al-Batati, S. & Fahim, K. (2015, 26. April). Saudi-Led Air Campaign Resumes in Yemeni Capital. *The New York Times*. Tilgjengelig fra http://www.nytimes.com/2015/04/27/world/middleeast/saudi-led-air-campaign-resumes-in-yemeni-capital.html?_r=1 [lastet ned 1. juni 2015]
- Al-Batati, S. (2015, 16. april). Yemen: Death count grows as Aden sinks in humanitarian crisis. *Al-Monitor*. Tilgjengelig fra <http://www.middleeasteye.net/news/yemen-death-figures-fluctuate-aden-sinks-humanitarian-crisis-1262218459> [lastet ned 9. juni 2015]
- Al-Deen M.S. (2015, 20. april). The human cost of Yemen's war. *Al-Monitor*. Tilgjengelig fra <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2015/04/yemen-war-civilians-hunger-suffering-houthis.html#> [lastet ned 5. juni 2015]
- Al-Haj, A. (2015a, 5. mai). Fighting in Yemen's war-torn Aden displaces hundreds more. *Daily Star*. Tilgjengelig fra <http://www.dailystar.com.lb/News/Middle-East/2015/May-05/296902-fighting-in-yemens-war-torn-aden-displaces-hundreds-more.ashx> [lastet ned 3. juni 2015]
- Al-Haj, A. (2015b, 25. april). Aden hit by coalition airstrikes amid fierce street battles. *Yahoo News*. Tilgjengelig fra <http://news.yahoo.com/aden-hit-coalition-airstrikes-amid-fierce-street-battles-154546094.html> [lastet ned 3. juni 2015]
- Amnesty International (2015a, 13. mai). *Yemen: Eyewitness accounts indicate Huthis attacked civilians and medical workers in Aden*. London: Amnesty International. Tilgjengelig fra <http://acaps.org/img/documents/b-acaps-start-bn-yemen-conflict-29-apr-2015.pdf> [lastet ned 4. juni 2015]
- Amnesty International (2015b, 24. april). *Yemen: Relentless airstrikes that have left hundreds of civilians dead must be investigated*. Refworld. Tilgjengelig fra <http://www.amnestyusa.org/news/news-item/yemen-relentless-airstrikes-that-have-left-hundreds-of-civilians-dead-must-be-investigated> [lastet ned 2. juni 2015]
- Anadolu Agency (2015, 23. april). Chronology of the Saudi-led Yemen offensive. *Anadolu Agency*. Tilgjengelig fra <http://www.aa.com.tr/en/world/498212--chronology-of-the-saudi-led-yemen-offensive> [lastet ned 2. juni 2015]
- AP, dvs. Associated Press (2015a, 20. april). Explosions Rock Sana'a. *The Hindu*. Tilgjengelig fra <http://www.thehindu.com/news/international/explosions-rock-sanaa/article7122327.ece> [lastet ned 1. juni 2015]
- Alley, A.L. (2014, 22. desember). Yemen's Houthi Takeover. *Middle East Institute*. Tilgjengelig fra <http://www.mei.edu/content/article/yemens-houthi-takeover?print=> [lastet ned 9. juni 2015]
- Asharq al-Awsat (2015, 9. juni). Yemen: No negotiations with Houthis at Geneva meetings, says PM. *Asharq al-Awsat*. Tilgjengelig fra <http://www.aawsat.net/2015/06/article55343892/yemen-no-negotiations-with-houthis-at-geneva-meetings-says-pm> [lastet ned 10. juni 2015]

- BBC (2015a, 7. juni). Yemen crisis: Saudi-Arabia air strikes kill 44 in Sanaa. *BBC*. Tilgjengelig fra <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-33036136> [lastet ned 9. juni 2015]
- BBC (2015b, 7. april 2015). Yemen conflict: Aden a “ghost city” as death toll rises. *BBC*. Tilgjengelig fra <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-32204047> [lastet ned 3. juni 2015]
- Fakhri, L. (2015, 21. mai). Saudi Arabia’s Cruel Stranglehold. *London: Amnesty International*. Tilgjengelig fra <https://www.amnesty.org/en/articles/blogs/2015/05/saudi-arabia-s-cruel-stranglehold/> [lastet ned 2. juni 2015]
- Finn, T. (2015, 3. april). Voices from Aden: Frontline in the struggle for Yemen. *Middle East Eye*. Tilgjengelig fra <http://www.middleeasteye.net/news/voices-aden-frontline-yemens-war-1678102088> [lastet ned 9. juni 2015]
- The Guardian (2015, 28. april). Humanitarian situation in Yemen 'catastrophic' – Red Cross. *The Guardian*. Tilgjengelig fra <http://www.theguardian.com/world/2015/apr/07/red-cross-warns-of-catastrophic-situation-as-yemeni-war-engulfs-aden> [lastet ned 2. juni 2015]
- Jerusalem Post (2015a, 5. juni). Saudi Arabia shoots down Scud missile fired by Yemeni rebels. *Jerusalem Post*. Tilgjengelig fra <http://www.jpost.com/Middle-East/Saudi-Arabia-reportedly-shoots-down-Scud-missile-fired-by-Yemeni-rebels-405188> [lastet ned 9. juni 2015]
- Jerusalem Post (2015b, 29. mars). Diplomats and UN staff flee Yemen as Houthis target Aden. *Jerusalem Post*. Tilgjengelig <http://www.jpost.com/Middle-East/Diplomats-and-UN-staff-flee-Yemen-as-Houthis-target-Aden-395460> [lastet ned 5. juni 2015]
- Kasinof, L. (2015, 4. juni). Inshallah. *The Harpers’s blog*. Tilgjengelig fra <http://harpers.org/blog/2015/06/inshallah/> [lastet ned 8. juni 2015]
- Lake E. & Rogin J. (2015, 13. april). Saudis Consider Local Force for Yemen Fight. *Bloomberg View*. Tilgjengelig fra <http://www.bloombergvie.com/articles/2015-04-13/saudis-consider-local-force-for-yemen-fight> [lastet ned 9. juni 2015]
- Middle East Eye (2015a, 6. april). Aid group struggle to deliver to Yemen as civilians cut off in Aden. *Middle East Eye*. Tilgjengelig fra <http://www.middleeasteye.net/news/aid-group-struggles-deliver-yemen-civilians-cut-aden-228396194> [lastet ned 9. juni 2015]
- National Yemen (2015, 10. Juni). At Least 43 Killed In Yemen Clashes As Parties Prepare For Talks. *National Yemen*. Tilgjengelig fra http://nationalyemen.com/2015/06/10/at-least-43-killed-in-yemen-clashes-as-parties-prepare-for-talks/?utm_medium=twitter [lastet ned 12. juni 2015]
- OCHA (2015a, 1. juni). *Yemen: Humanitarian Snapshot – Displacement*. Genève: OCHA. Tilgjengelig via Reliefweb http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/IDP%20Humanitarian%20Snapshot_31_May2015.pdf [lastet ned 11. juni 2015]
- OCHA (2015b, 22. mai). *Yemen: Escalating Conflict. Situation Report no. 8 (as of 22 May 2015)*. Genève: OCHA. Tilgjengelig via Reliefweb http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Yemen_OCHA%20Situation%20Report_22%20May%202015_EN_final.pdf [lastet ned 2. juni 2015]
- PressTV (2015a, 27. april). Saudi warplanes attack residential complexes in Aden, Sana’a. *PressTV*. Tilgjengelig fra <http://presstv.ir/Detail/2015/04/27/408356/Saudi-Arabia-Yemen-Aden-Sanaa> [lastet ned 9. juni 2015]
- PressTV (2015b, 20. mars). Triple bombings claim 142 lives at mosques in Yemen’s capital. *PressTV*. Tilgjengelig fra <http://presstv.ir/Detail/2015/03/20/402700/Bombs-kill-142-in-Yemens-capital> [lastet ned 9. juni 2015]
- PressTV (2015c, 19. mars). Yemen’s Hadi escapes Aden residence after airstrike. *PressTV*. Tilgjengelig fra <http://presstv.ir/Detail/2015/03/19/402568/Yemens-Hadi-flees-palace-after-attack> [lastet ned 9. juni 2015]

- RT Ruptly (2015, 20. april). Yemen: Aden ravaged by conflict and Saudi-led airstrikes. *News.com.au*. Tilgjengelig fra <http://video.news.com.au/v/334557/Yemen-Aden-ravaged-by-conflict-and-Saudiled-airstrikes> [lastet ned 3. juni 2015]
- Samaan M. & Loveluck L. & Sherlock R. (2015, 12. april). UN urges “humanitarian pause” in Yemen’s “catastrophic” war. *The Telegraph*. Tilgjengelig fra <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/middleeast/yemen/11530089/UN-urges-humanitarian-pause-in-Yemens-catastrophic-war.html> [lastet ned 9. juni 2015]
- Stephens, M. (2015, 12. mai). Mixed success for Saudi military operation in Yemen. *BBC News*. Tilgjengelig fra <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-32593749> [lastet ned 9. juni 2015]
- UN News Centre (2015, 30. april). Ban calls for civilian protection in Yemen, urges ceasefire as fuel shortages hamper relief efforts. *UN News Centre*. Tilgjengelig fra http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=50740#.VW_1BTSUfd1 [lastet ned 4. juni 2015]
- UNICEF (2015, 24. mai). *Statement on situation in Yemen by UNICEF Executive Director Anthony Lake*. Amman:UNICEF. Tilgjengelig fra http://www.unicef.org/mena/media_10305.html [lastet ned 9. juni 2015]
- UNITAR, dvs. United Nations Institute for Training and Research (2015, 12. Mai). *UNITAR*. Tilgjengelig via Reliefweb http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/UNOSAT_Aden_Update_20150510.pdf [lastet ned 9. juni 2015]
- Ukraine Today (2015, 3. mai). Sanaa residents face hardship as humanitarian crisis deepens. *Ukraine Today*. Tilgjengelig fra <http://uatoday.tv/politics/sanaa-residents-are-facing-long-queues-at-water-dispensers-bakeries-and-fuel-stations-the-latest-s-425093.html> [lastet ned 2. juni 2015]
- WHO (2015a, 13. mai). *Yemen crisis: Health facility-based reported deaths and injuries, 19 March-13 May 2015*. Genève: WHO. Tilgjengelig via Reliefweb <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/infographics-YEM-casualties-130515.pdf> [lastet ned 11. juni 2015]
- WHO (2015b, 12. mai). *WHO supports internally displaced persons in Aden governorate, Yemen*. Genève: WHO. Tilgjengelig via Reliefweb <http://reliefweb.int/report/yemen/who-supports-internally-displaced-persons-aden-governorate-yemen> [lastet ned 3. juni 2015]
- Wille, B. (2015, 11. juni). Kids Are Paying the Price for Yemen’s War. *Foreign Policy*. Tilgjengelig fra <http://fpif.org/kids-are-paying-the-price-for-yemens-war/> [lastet ned 12. juni 2015]
- Woods, M. (2015, 14. mai). Yemen crisis: Conditions in Aden are “terrible” says Anglican bishop. *Christian Today*. Tilgjengelig fra <http://www.christiantoday.com/article/yemen.crisis.conditions.in.aden.are.terrible.says.anglican.bishop/53917.htm> [lastet ned 3. juni 2015]
- Xinhua (2015, 5. april). Death toll in Yemen's Aden rises to 195 amid worsening humanitarian crisis. *Xinhua*. Tilgjengelig fra http://news.xinhuanet.com/english/2015-04/05/c_134126360.htm [lastet ned 3. juni 2015]
- Yemen Times (2015a, 5. juni). Clashes on The Saudi/Yemeni Border. *Yemen Times*. Tilgjengelig fra <http://www.yementimes.com/en/1875/news/5115> [lastet ned 10. juni 2015]
- Yemen Times (2015b, 30. april). Civilians Killed, Injured, Or Trapped In Aden. *Yemen Times*. Tilgjengelig fra <http://www.yementimes.com/en/1875/news/5072> [lastet ned 9. juni 2015]